

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR
VAZIRLIGI
SAMARQAND DAVLAT UNIVERSITETINING
KATTAQO'RG'ON FILIALI**

"TASDIQLAYMAN"

Samarqand DUK direktori:

Sh.R. Urakov

2024 yil

**AN'ANAVIY XONANDALIK
FAN DASTURI**

Bilim sohasi:	100000 – Gumanitar soha
Ta'lim sohasi:	110000 – Pedagogika
Ta'lim yo'nalishi:	60110600 – Musiqa ta'limi

SAMARQAND 2024

Fan/modul kodi AnXI106	O'quv yili 2024-2025	Semestr 1-2	ECTS – Kreditlar I semester – 2 semester – 4	
Fan/modul turi Majburiy fan	Ta'lim tili O'zbek		Haftadagi dars soatlari V semester -2 VI semester – 2	
1.	Fan nomi: An'anaviy xonandalik		Auditoriya mashg'ulotlari 1 semester –37 2semester – 37	Mustaqil ta'lim (soat) 1semester –37 2 semester – 37
2.	I. Fanning mazmuni Metodning maqsadi: "An'anaviy xonandalik" fani 60110600 – "Musika ta'limi" ta'lim yo'nalishidagi "An'anaviy xonandalik" fanining asosiy maqsadi – an'anaviy o'zbek xonandaligi va musiqasi asoslarini o'z mazmuniga milliy xonandalik sohasidagi o'zida ifoda etadi. Ushbu o'qub dasturiy maqomlarni xalq qo'shiqchiligi bilan birga an'anaviy ijrochilik va uning ijrochilik xususiyatlari bo'yicha Sharq xalqlari beriladigan bilimlar tizimini o'zida ifoda etadi. Fanning vazifasi – Talabalarning an'anaviy xonandalikka xos o'quv malakalarini shakllantirish, ularga mumtoz va maqomni jamoa bo'lib va yakka holda kuylay olish va maqom guruhlarini tashkil qila olish bo'yicha mukammal bilim berish va jamoaga rahbarlik qila olish xususiyatlarini shakllantirishdan iborat. II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari) III Asosiy nazariy qism (amaliyot mashg'ulotlari) III. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi: V- semestr Amaliy mashg'ulot mavzulari 1. An'anaviy xonandalik mashg'uloti haqida umumiy tushuncha. 2. Talabani musiqiy imkoniyatidan kelib chiqib asar tanlash. Ashulani tinlab musiqiy tahlil etish. 3. Asarning boshlang'ich (daromad) qismini o'rganish. 4. Ashulaning o'rta (mixonat) qismi ustida ishlash. 5. Ashulaning avj (dunast) qismini tayyorlash. 6. Tanlangan asarni dinamikasi ustida ishlab, yakuniy ijroga erishish. 7. Ashula aytishda "To'g'ri nafas" olishni yo'lga qo'yish 8. Tanlangan ashulani gazalini yozib olib boshlanish qismini o'rganish 9. Ijro davomida "Talaffuz"da bo'g'irlaning to'liq va ravonligini nazorat qilish 10. Ashula aytishdagi "Tashqi ko'rinish", "Mimika", "Gavda holati" va "Sahna madaniyati" kabilar haqida ma'lumotlarga ega bo'lish			

11. Tanlangan ashulani mukammal ijroini ta'minlash
12. "Unli" va "Undosh" tovushlarni toza talaffuz etish ustida ishlash
13. Ashulachilikka xos "An'anaviy ovoz qizdirish" mashqlarini bajarish
14. Ashulani kuylash jarayonida "Qorin" nafasi ustida ishlash
15. Semestr davomida o'zlashtirilgan bilimlarni qayta mustahkamlash

VI- semestr Amaliy mashg'ulot mavzulari

1. Hoji Abdulaziz Abdirasulov ijodidan namunalar eshitish
2. Hoji Abdulaziz Abdirasulov ijodiga mansib ashulalardan o'rganish
3. Tanlangan asarni boshlang'ich (daromad) qismini o'rganish.
4. O'rganilayotgan asarni dinamikasi ustida
5. Ashulaning o'rta (mixonat) qismi ustida ishlash.
6. "To'g'ri nafas" olishni yo'lga qo'yish
7. Ashulaning avj (dunast) qismini tayyorlash.
8. Musiqiy ijroda "Talaffuz"ni yo'lga qo'yish
9. Tanlangan asarni yakuniy ijrosiga erishish
10. Farg'na – Toshkent an'anaviy ashulachiligi yo'llaridan namunalar tinglash
11. O'zbek xalq "Folklor" qo'shiqlarni o'rganish
12. Farg'na – Toshkent an'alariga xos yallalardan kuylash
13. Ijro davomida "Talaffuz"da bo'g'irlaning to'liq va ravonligini ta'minlash
14. Milliy ladlarni kuylab tahlil etib farqlay olish
15. Semester davomida o'zlashtirilgan bilimlarni qayta takrorlab mustahkamlash

Mustaqil ta'lim mavzulari 5-semestr

1. An'anaviy xonandalik mashg'uloti haqida umumiy tushuncha
2. Komiljon Jahborov musiqasi "Etrasmidim" Fuzuliy g'az. Asarning ijodkorlari mavzusida konspekt tayyorlash
3. Orifxon Hotamovning ijodiy faoliyatini yoritib berish
4. Ma'murjon Uzoqovning ijodiy faoliyati haqida ma'lumot
5. "Qoshiyosinmu deyin" ashulasini musiqiy tahlili va ijrosi.
6. Ma'murjon Uzoqov ijrosidagi ashulalar haqida ma'lumot yig'ish
7. "Sharq xalqlari musika madaniyati" mavzusida slayd tayyorlash

8. Ushbu bo'limda ma'lumot (ushbu bo'limning turlari)

Mustaqil ta'lim mavzulari 6-semestr

1. X. A. Abduraxulov Xayoti va ijodiy faoliyati
2. Zaynab Polvonovning ijodiy faoliyati
3. Habib Oqimovning hayoti va ijodi
4. O'riq Alimxanovning hayoti va ijodiy faoliyati
5. Betar Davitovning hayoti va ijodi
6. Saeed Qobulovning hayoti va ijodi
7. Mahmudjon Tojiboyevning hayoti va ijodiy faoliyati.
8. Xojivon Boltaevning hayoti va ijodi
9. Komiljon Qatibozovning hayoti va ijodiyoti.
10. Jo'raxon Sulmonovning ijodiy faoliyati
11. Rasulqori Mamatdaliyevning ijodiy faoliyati
12. Mahmudjon Yozubov (Sheroziy)ning hayotiy faoliyati
13. Mulla To'ychi Toshmurodovning hayoti va ijodi
14. Beroz isyonovning hayoti va ijodiyoti
15. Yuldas Rajabovning o'zbek musiqa madaniyatida tutgan o'rni

V. Fan o'qitishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)

Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:

“Agar asosiy xonandalik” fanini o'zlashtirish jarayonida amalg'a oshiradigan masalalar darajasida bo'lalavr.

Fanni o'zlashtirishga qo'yiladigan talablar Davlat ta'lim standartidagi malakaviy talablar muvofiq ishlab chiqiladi va quyidagicha bayon etiladi.

Ushbu o'quv fanini o'zlashtirish jarayonida amalg'a oshiriladigan masalalar darajasida xonandalikga xos xususiyatlar ijrochilik yo'nalishlar, vohaga xos maqom ijrochilik malakalarini o'zlashtirish hamda mashhur xonandalarning ijrochilik o'nalishlarini o'rganish Shu bilan birgalikda maqomat ya'ni omaromlarni ta'riy jarayoni ularning shakllanishi hamda hozirgi davrdagi bo'layotgan jarayonni o'zlashtirishdan iborat Mashhur bastakorlarning yaratgan asarlarni talabalar tomonidan ijro etishga erishish

VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:

- ma'ruzalar.
- interfaal ishyot-shakllar.

- Bilis so'rov", "Mulokat", "Klasik", "Tarmoqlar 3x4 interviyu "Bum'erang", "FSMU", "Soyunaryga texnologiyasi", "Fiklar xujumi", Aqliy hujum kahlardan foydalanish, kompyuter texnikasi, audio yozuvlari, tarqatma materiallardan foydalanish lozim.

VII. Kreditni olish uchun talablar:

Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'liq o'zlashtirish, lahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat ishini topshirish

Asosiy adabiyotlar:

1. Ismatilla Qudratov An'anaviy xonandalik SamDCHT Nabrivoti Samarqand 2022 85.315.315.73 Q73.183.29
2. Muxammadov O.M. An'anaviy xonandalik fanini o'rganishning o'ziga xos uslublari STAP-SEL nashriyoti, Samarqand 2024
3. Murodov M.B. Maqom asoslari va an'anaviy xalq qo'shiqlarigi SamDU nashriyoti, Samarqand 2022. 85.315.315.73 M88.185.58

Qo'shimcha adabiyotlar

1. Mirziyoev Shavkat Miromovich. Yangi O'zbekiston strategiyasi. Toshkent. 2021. -458 b.
 2. O'zbek xalq musikasi. Toshkent 1955-1959-yillar (I-II-III-IV-V) Tomlar.
 3. H. Hamidov O'zbek an'anaviy qo'shiqlarilik madaniyati tarixi. Toshkent "O'qituvchi" 1996
- O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni**
1. O'zbekiston respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha harakatlar strategiyasi to'g'risida (O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlar to'plami, 2017 y., 6-sori, 70-erodda)
 2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 - yil 6 - noyabrda "O'zbekistonning yangi taraqqiyot davrida ta'lim - tarbiya va ilim - fan sohalarni rivojlantirish eibora tadbirlari to'g'risida" gi PP - 6108 - son farmoni.

Axborot manbaalari 1. www.tdpu.uz 2. www.pedagog.uz 3. www.zivonet.uz 4. www.edu.uz 5. tdpu@utranet.Ped	Fan dasturi Samarqand Davlat Universiteti 2024 yil "5_"sentabr 5__son bayonnomasi bilan ma'qullangan Fan/modul uchun mas'ullar va dastur mualliflari: T. Toshmatova, SamDUKF "Maktabgacha va boshlang'ich ta'lim, sport kafedrası o'qituvchisi Taqrizchilar: Sh.Mustafoyev—Musika ta'limi kafedrası dotsenti pedagogika fanlar nomzodi U.Isomiddinov—Samarqand ixtisoslashtirilgan san'at maktabi "An'anaviy vokal" kafedrası katta o'qituvchisi (tashqi)
--	---

O'zbekiston-Finlandiya pedagogika instituti San'atshunoslik fakulteti, 60110600 –Musika ta'limi (bakalavr) "An'anaviy xonandalik" fan dasturiga (ichki)
TAQRIZ

Musikaning o'ziga xos xususiyati, his-tuyg'ular, ruhiy holatlarning nozik farqlarini ifodalashda hamda shu bilan birga insonning ichki olamiga chuqur tasir etishi bilan qimmatlidir. Shu bilan aytib o'tish joizki, uning qadim zamonlardan tarbiya vositasi ekanligi bugungi kunda ham o'zining dolzarbligini yo'qotgani yo'q, balki u yangi insonlarni, jumladan kichik maktab yoshidagi o'quvchilarni nafosat olamiga yo'llashda ularga estetik va axloqiy tarbiya yo'nalishining shakllanishida davlat ahamiyatiga ega ekanligi barchamizga ma'lum.

"An'anaviy xonandalik" fan dasturda – musika ta'limi talabalari uchun mo'ljallangan bo'lib, unda bo'lg'usi musika madaniyati o'qituvchilari egallashi zarur bo'lgan bilim, malaka va ko'nikmalar minimum belgilab berilgan. Dastur ta'lim sohasida olib borilayotgan tub islohatlar, zamonaviy o'qituvchiga qo'yilayotgan talablar boy ma'naviy, musiqiy merosimizga yangicha yondashuvlarni hisobga olib tuzilgan.

Darhaqiqat, musika olamga va insonlarga bo'lgan insoniy munosabat asoslarini shakllantirib beradi. Mana shuning uchun ham boshlang'ich sinf musika darslarida an'anaviy xonandalikda o'zbek xalq musiqi merosini o'rganish vazifasi xalq talimi tizimida eng muhim bo'lgan dolzarb muammolar qatoridan biri hisoblanadi.

Binobarin o'quv jarayoni mukammal tashkil etilishida namunaviy va ishchi dasturlarning mukammal talab darajasida bo'lishi muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu fan dasturi kirish, sotlar

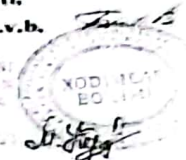
rejasi, mavzular bayoni va adabiyotlar ro'yxatini o'zida aks ettirgan. Shu jumladan zamonaviy internet resurslari hamda mustaqil ta'lim mavzularining ham o'rin egallaganligi dasturning talablar asosida tayyorlanishiga xizmat qilgan. "An'anaviy xonandalik" fani bo'lajak o'qituvchilarni kasbiy darajadagi ilmiy – pedagogik faoliyat uchun tayyorlashda alohida ahamiyatga ega. Bo'lajak ashula o'qituvchilari olgan bilimlarini amaliy va ilmiy – pedagogik faoliyatda qo'llashlari imkonini beradi.

Bir so'z bilan aytganda mazkur "An'anaviy xonandalik" fan dasturi barcha DTS talablariga javob beradi va mutaxassis dastur tuzishda ko'zlangan maqsadiga erishgan va ushbu namunaviy fan dasturini amaliyotga joriy qilishga tavsiya qilaman.

O'zbekiston-Finlandiya pedagogika instituti,
Musika ta'limi kafedrası mudiri dotsent v.v.b.

B.Boltayev

B.Boltayev

O'zbekiston-Finlandiya pedagogika instituti San'atshunoslik fakulteti, 60110600 –Musika ta'limi (bakalavr)
"An'anaviy xonandalik" fan dasturiga (tashqi)
TAQRIZ

"An'anaviy xonandalik" fan dasturda – musika ta'limi yo'nalishi talabalari uchun mo'ljallangan bo'lib, unda bo'lg'usi musika madaniyati o'qituvchilari egallashi zarur bo'lgan bilim, malaka va ko'nikmalar minimum belgilab berilgan. Dastur ta'lim sohasida olib borilayotgan tub islohatlar, zamonaviy o'qituvchiga qo'yilayotgan talablar boy ma'naviy, musiqiy merosimizga yangicha yondashuvlarni hisobga olib tuzilgan.

Darhaqiqat, musika olamga va insonlarga bo'lgan insoniy munosabat asoslarini shakllantirib beradi. Mana shuning uchun ham boshlang'ich sinf musika darslarida o'zbek xalq musiqi merosini o'rganish vazifasi xalq talimi tizimida eng muhim bo'lgan dolzarb muammolar qatoridan biri hisoblanadi.

Binobarin o'quv jarayoni mukammal tashkil etilishida namunaviy va ishchi dasturlarning mukammal talab darajasida bo'lishi muhim ahamiyat kasb etadi. "An'anaviy xonandalik" fani bo'lajak o'qituvchilarni kasbiy darajadagi ilmiy – pedagogik faoliyat uchun tayyorlashda alohida ahamiyatga ega. Bo'lajak mutaxassislar olgan bilimlarini amaliy va ilmiy – pedagogik faoliyatda qo'llashlari imkonini beradi.

Bir so'z bilan aytganda mazkur "An'anaviy xonandalik" fan dasturi barcha DTS talablariga javob beradi va qilgan va mutaxassis dastur tuzishda ko'zlangan maqsadiga erishgan va ushbu namunaviy fan dasturini amaliyotga joriy qilishga tavsiya qilaman.

Samarqand ixtisoslashtirilgan san'at maktabi

An'anaviy xonanda kafedrasi mudiri

U. Isomiddinov